

ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ

Кух Аркадій Миколайович,
кандидат педагогічних наук,
доцент

ПЛАН

1. Місце ТЗН в системі психолого-педагогічних наук
2. Структура ТЗН. Функції ТЗН.
3. Психолого-педагогічні особливості передачі, сприйняття та запам'ятовування інформації людиною
4. Підходи до класифікації ТЗН

Місце ТЗН як навчального предмету

ПЕДАГОГІКА

ПСИХОЛОГІЯ

**ТЕХНІЧНІ
ЗАСОБИ
НАВЧАННЯ**

**ПРЕДМЕТНА
МЕТОДИКА**

ТЕХНІКА

Технічні засоби навчання -

- це розділ педагогіки, галузь дидактики, що вивчає способи підвищення ефективності навчального процесу при використанні різноманітних технічних пристроїв.

СТРУКТУРА ТЗН

Інформаційний
фонд

Апаратне
забезпечення

- Інформаційна
- Організаційна
- Регулятивна
- Дидактична

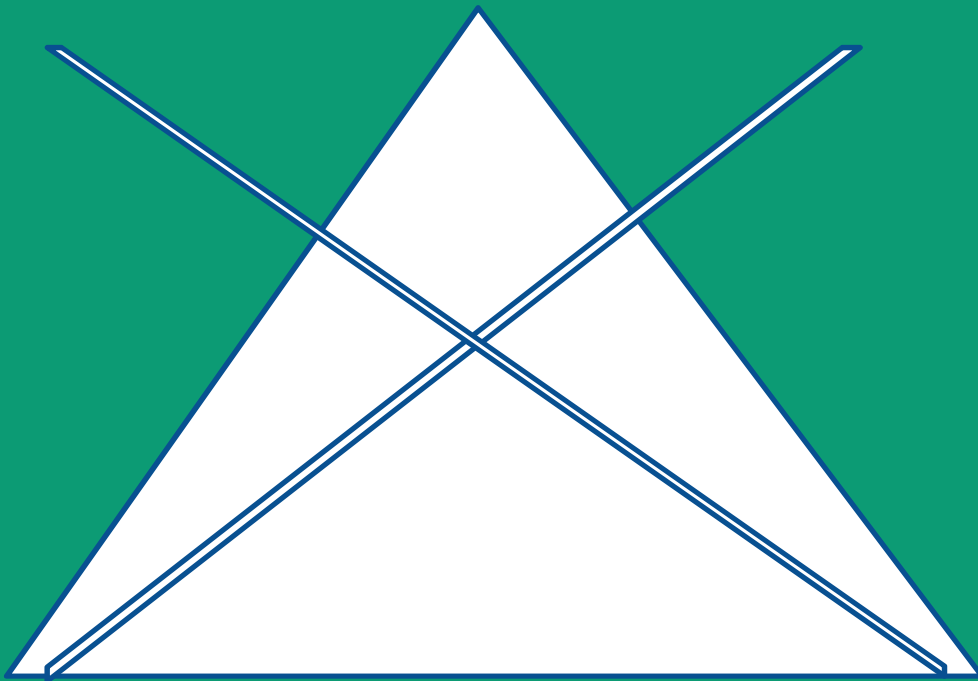
ПРОЦЕС ПЕРЕДАЧІ ІНФОРМАЦІЇ

ПЕРЕШКОДИ

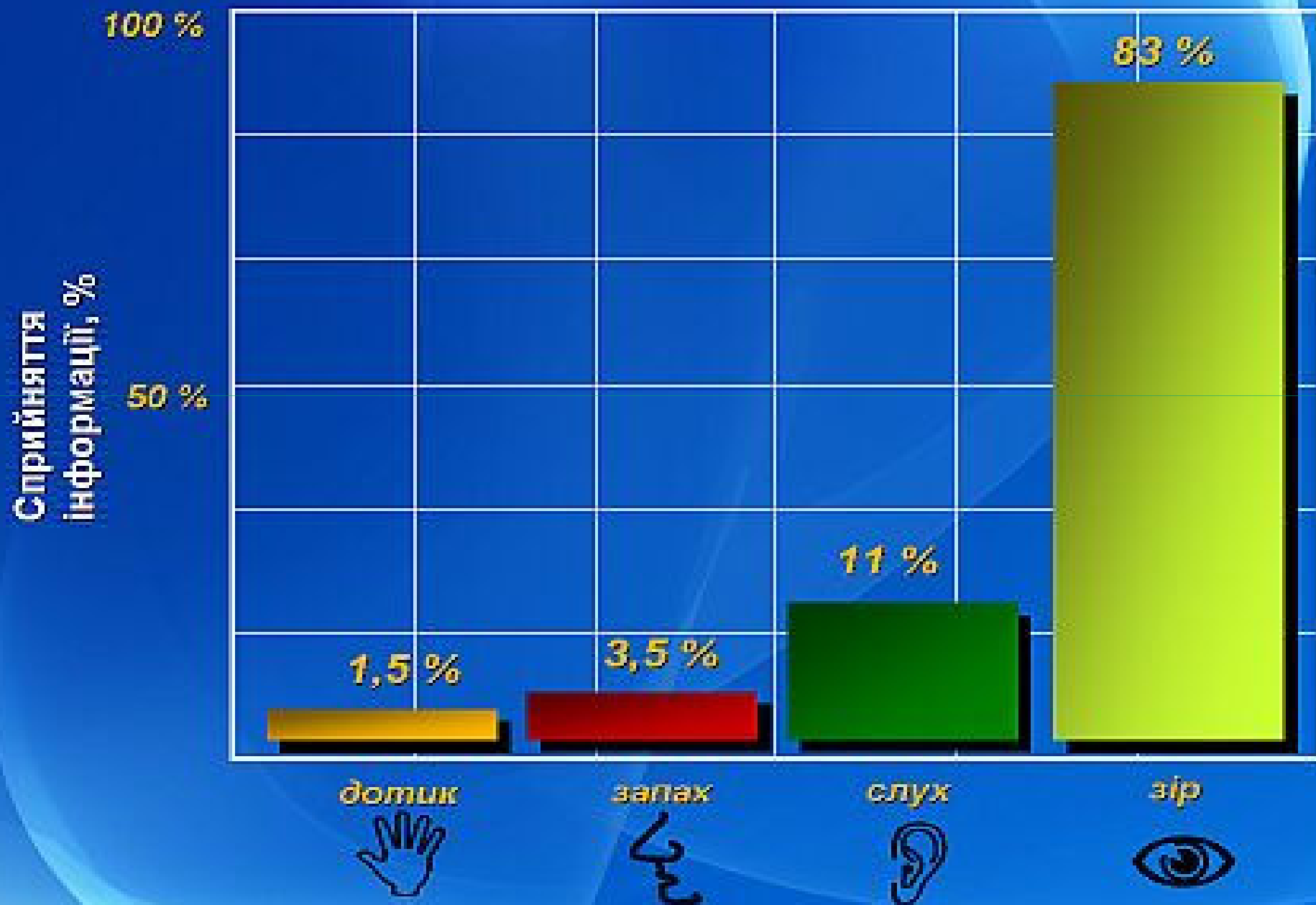
СЕМАНТИКА

Сприйняття відбувається при
розумінні інформації, яка
передається (*семантика*)

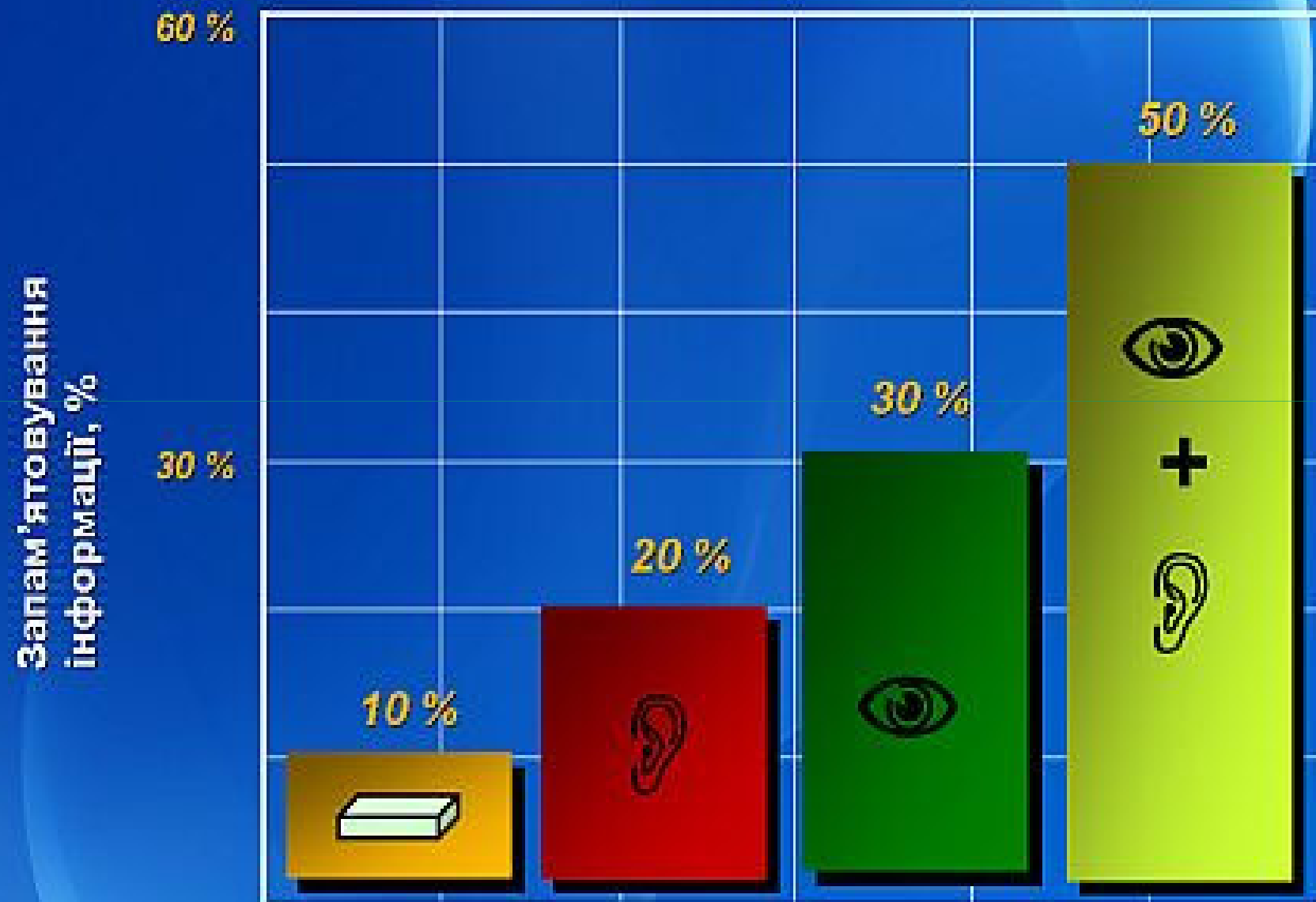

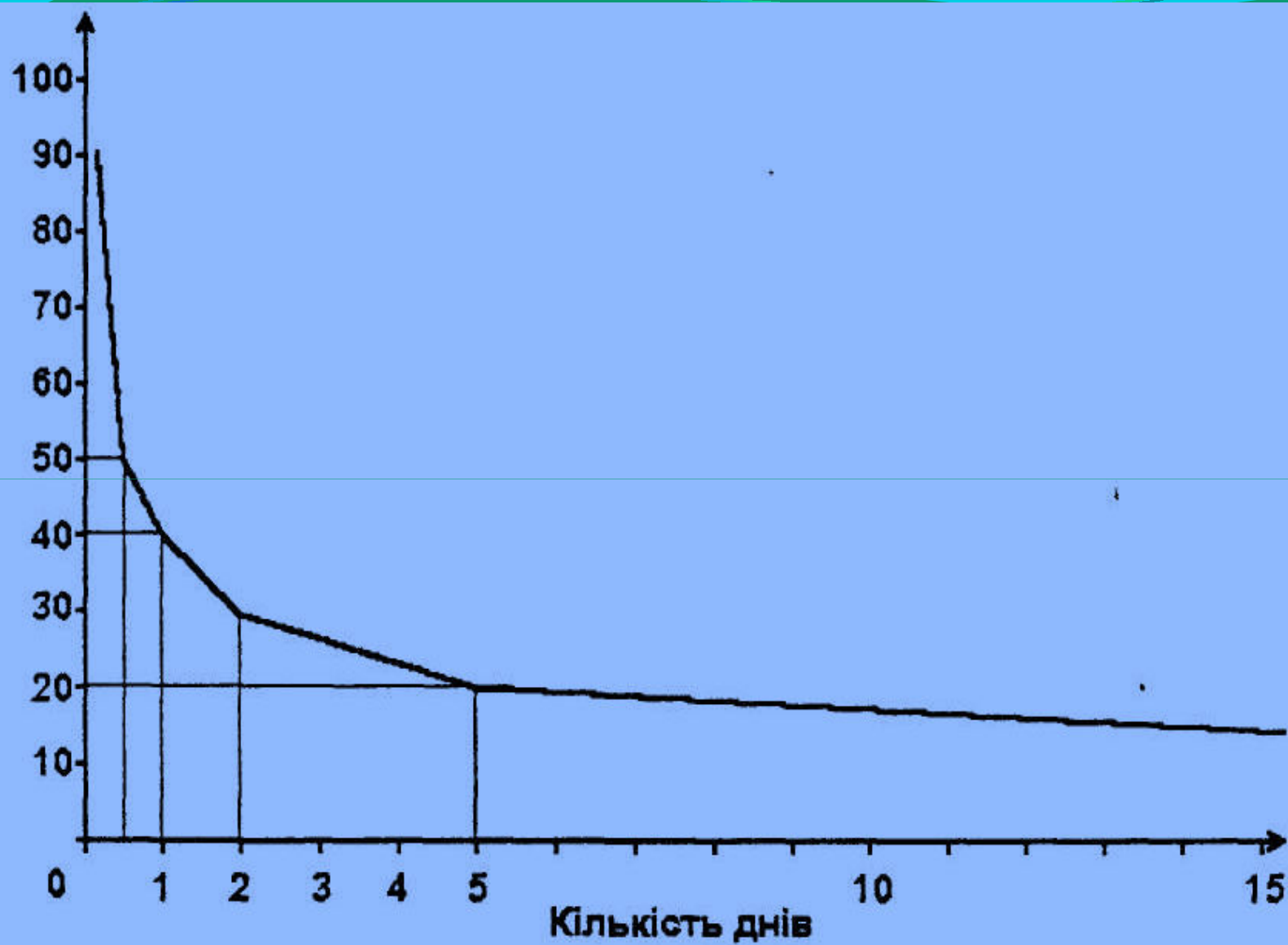
СПРИЙНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ

Запам'ятовування інформації

КРИВА ЗАБУВАННЯ (Ебінгауза)

Конус ДАЛЕ'А

Jak wiele
zapamiętasz?

10%

czytanie,
słuchanie

30%

oglądanie
obrazów

50%

oglądanie filmów,
demonstracje

70%

zapisywanie,
dyskusowanie

90%

gry,
symulacje,
ćwiczenia praktyczne

Скільки запам'ятаєш?

10 % Читання, слухання

**30 % Огляд картин,
фотографій, таблиць**

**50% Демонстрація кіно-
відеофільмів**

70% Запис, обговорення

**90% Тренування, ігри,
симуляції, вправи**

За каналом передачі інформації

- ВІЗУАЛЬНІ
- АУДИТИВНІ
- АУДІОВІЗУАЛЬНІ

За інформаційним фондом

- ЗАСОБИ СТАТИЧНОЇ ПРОЕКЦІЇ
- ЗАСОБИ ДИНАМІЧНОЇ ПРОЕКЦІЇ
- ЗВУКОВІ ЗАСОБИ

За апаратним забезпеченням

- ПРОЕКЦІЙНІ
- ЗВУКОТЕХНІЧНІ
- ВІДЕОТЕЛЕВІЗІЙНІ
- МУЛЬТИМЕДІЙНІ
- ДОПОМІЖНІ

КЛАСИФІКАЦІЯ ТЗН

ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ФОНД	АПАРАТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	СПОСІБ ПЕРЕДАЧІ ІНФОРМАЦІЇ
Діапозитиви	Діапроектор, Слайдпроектор Графопроектор Епіпроектор	Візуальний, семантичний (наочний, смисловий)
Діафільми		
Транспаранти		
Епіоб'єкти		
Механічні фонозаписи	Електрофон	Аудитивний (звуковий)
Магнітні фонозаписи	Магнітофон	
Радіопередачі	Радіоприймач	
Кінокільцівки	Кінопроектор, кіноустановка Телевізор Відеомагнітофон, відеопроектор	Аудіовізуальний (наочний, семантичний, звуковий).
Кінофільми		
Телепередачі		
Відеозаписи		
Дискети, компакт-диски, DVD	Комп'ютерна техніка, мультимедійний проектор, електронна дошка	

ЗАСОБИ СТАТИЧНОЇ ПРОЕКЦІЇ

- це система засобів, в якій носіями інформації служать діафільми, епіфільми, кодограми, мікрофільми.
- Пристрої для демонстрації таких засобів дістали назву *апаратури статичної проекції*, оскільки вони створюють на екрані нерухомі зображення проєктованих об'єктів.

ВИДИ ПРОЕКЦІЇ

Епіпроекція - це одержання на екрані збільшеного зображення об'єктів, виконаних на непрозорій основі.

Діапроекція - це формування на екрані збільшених зображень, одержаних з прозорих чи напівпрозорих основах.

Прилади для одержання відповідних видів проекції називають *епіпроекторами* та *діапроекторами*.

Діапроектор (кадропроєктор, слайдпроектор).

Діапроектор
Liesegang afs250

Діапроектор
Medium 3P-D3

Характеристики діапроекторів

Назва діапроек- тора	Тип проекційної лампи	Світло- вий потік, лм	Можливість демонстрування		Наявність дистанційн ого керування
			Діафільмів	Діапозитивів	
"Етюд", "Свет"	12 В, 90 Вт	100-130	так	Так	-
"ДП"	К220-300-2	240	так	Так	так
"Протон", "Альфа"	КГМ-24-150	300-350	ні	Так	так
"Світязь-М"	КГМ-24-250	350	так	Так	-
"ЛЭТИ-60"	30В 1400 Вт	600	так	Ні	так
"Лектор-600"	КГМ-30-300- 2	600	так	Так	так

Характеристики сучасних слайдопроекторів

Модель, тип	Liesegang afs 250 лінійний	Reflecta 1800AF лінійний	3M Diamator 2505 AF IR лінійний	Medium 3P-D3 роторний
Пульт керування	кабельний із світловою указкою	кабельний	безпроводний	безпроводний
Фокусування	автоматичне	автоматичне	автоматичне	автоматичне
Кількість слайдів в магазині	36	50	50	100
Довільний вибір слайда	-	-	-	+
Таймер	+	постачається додатково	постачається додатково	+
Економічний режим лампи	-	-	+	+
Лампа	250 Вт/ 24 В	150 Вт/24 В	250 Вт/24 В	150 Вт/24 В
Габарити, мм	278x258x133	300x255x115	350x270x120	300x255x115
Маса, кг	4,9	4	5	4

Графопроектор

Графопроектор
Liesegiesegang trainer
deluxe 400

Графопроектор
Литер 1250

Характеристики графопроєкторів

Назва апарата	Тип проекційної лампи	Світло вий потік, лм	Розмір кадрового зображення на екрані, мм
"Лектор-2000"	ГКМ-220-750	2000	250х250
"Полилюкс", "ГП-1"	ГКМ-220-300	1800	250х250
"Лех"	Галогенна, 600 Вт	1600	250х250

Характеристики графопроєкторів

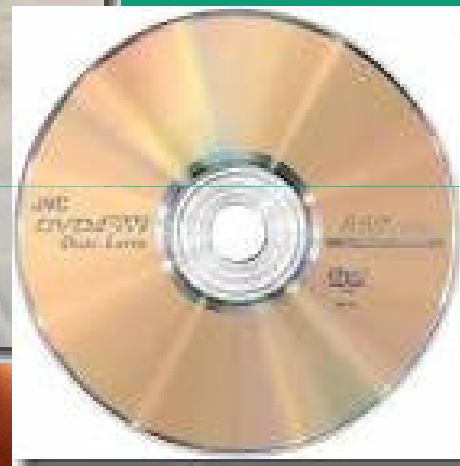
Модель, тип	Литер 1250 Портативний	3М 9700 Портативний	Литер 1400 Портативний	Liesegang rainer deluxe 400 Стационарний
Світловий потік, лм	2000	3500	5000	7000
Об'єктив	однolінзовий фіксований	3-лінзовий фіксований	3-лінзовий з конденсором	3-лінзовий
Складна стійка	+	+	+	-
Швидка заміна ламп	+	+	+	+
Економічний режим роботи	+	+	+	+
Лампа	250 Вт	400 Вт	400Вт/36В	500Вт/36В
Розміри, мм	370х400х840	370х400х840	365х390х670	400х400х900
Вага, кг	11,5	12,5	7,5	14,1

- До звукових засобів навчання відносяться фонозаписи навчальної інформації, виконані механічним, магнітним, оптичним, цифровим способами на платівках, магнітній стрічці, компакт-дисках, а також радіопередачі прямої трансляції на урок, чи у позаурочний час.

ЗВУКОВІ ФОНОГРАМИ

- Механічні
- Магнітні
- Оптичні
- Цифрові

ЗВУКОВІДТВОРЮЮЧІ ЗАСОБИ

		16 bit or 20 bit or 24 bit					
		44.1 kHz	48 kHz	88.2 kHz	96 kHz	176.4 kHz	192 kHz
Mono (1.0)		+	+	+	+	+	+
Stereo (2.0)		+	+	+	+	+	+
Stereo (2.1)		+	+	+	+	-	-
Stereo + Mono Surround (3.0 or 3.1)		+	+	+	+	-	-
Quad (4.0 or 4.1)		+	+	+	+	-	-
3-stereo (3.0 or 3.1)		+	+	+	+	-	-
3-stereo + Mono Surround (4.0 or 4.1)		+	+	+	+	-	-
Full Surround (5.0 or 5.1)		+	+	+	+	-	-

ДИНАМІЧНІ ЕКРАННІ ЗАСОБИ

- *Неозвучені кінофрагменти, відеозаписи* - це сукупність певної кількості кадрів, змонтованих на одній кіноплівці, відеокасеті. Демонстрація таких кіноплівок за допомогою кінопроектора, відеопроєктора, відеомагнітофона дає змогу одержати на екані конкретне чи опосередковане динамічне зображення явищ і про-цесів, що вивчаються.
- *Кінокільцівки* - це певна частина одного кінофрагмента, у кадрах якого зафіксовано зображення послідовних фаз, як правило, одного циклічного процесу або явища. Кіно-кіль-цівку можна безперервно демонструвати багато разів для показу і пояснення закономірностей перебігу процесу чи явища, які вивчаються, так як кіноплівка склеєна в кільце.

ДИНАМІЧНІ ЕКРАННІ ЗАСОБИ

- *Екранно-звуковими засобами навчання* є кінофільми та кінофрагменти, дискети для комп'ютерної техніки, телепередачі та відеозаписи. Навчальні кінофільми можуть складатися з однієї або декількох частин, що розраховані на унаочнення і пояснення цілої теми, яка вивчається на протязі одного, або кількох занять
- *Озвучені кінофрагменти* - це окремі логічно закінчені частини кінофільмів, які розраховані на унаочнення та пояснення окремого питання, яке вивчається на занятті. Як і кінофільми, вони можуть бути кольоровими або монохромними. Для демонстрації кіно-фрагментів, кінофільмів, кінокільцівок використовується кінопроектор.

ДИНАМІЧНІ ЕКРАННІ ЗАСОБИ

ДИНАМІЧНІ ЕКРАННІ ЗАСОБИ

ДИНАМІЧНІ ЕКРАННІ ЗАСОБИ

- *Дискети, компакт-диски* – засоби, на яких може бути зафіксована звукова, наочна, наочно-звукова навчальна інформація про явища та процеси, що вивчаються, демонстрація яких здійснюється при використанні комп'ютерної техніки.
- *Телевізійні передачі.* За інформаційними можливостями це аналогічні до кіно-фрагментів, кінофільмів екранно-звукові засоби навчання, що створюються на замовлення Міні-с-терства освіти і демонструються на екранах телевізорів за наперед визначеним розкладом їх використання.
- *Відеозаписи* - це записані на магнітну стрічку відеокасети, навчальні телепередачі або окремі відеофрагменти. Такі відеокасети - із відеозаписами надсилаються у магазини для продажу школам. Відеозаписи можуть створюватись і вчителями шкіл самостійно, за допомогою відеомагнітофона та теле- (відео-) камери

Відеотелевізійні ЗАСОБИ

- Плазмові панелі
- Рідинно-кристалічні панелі

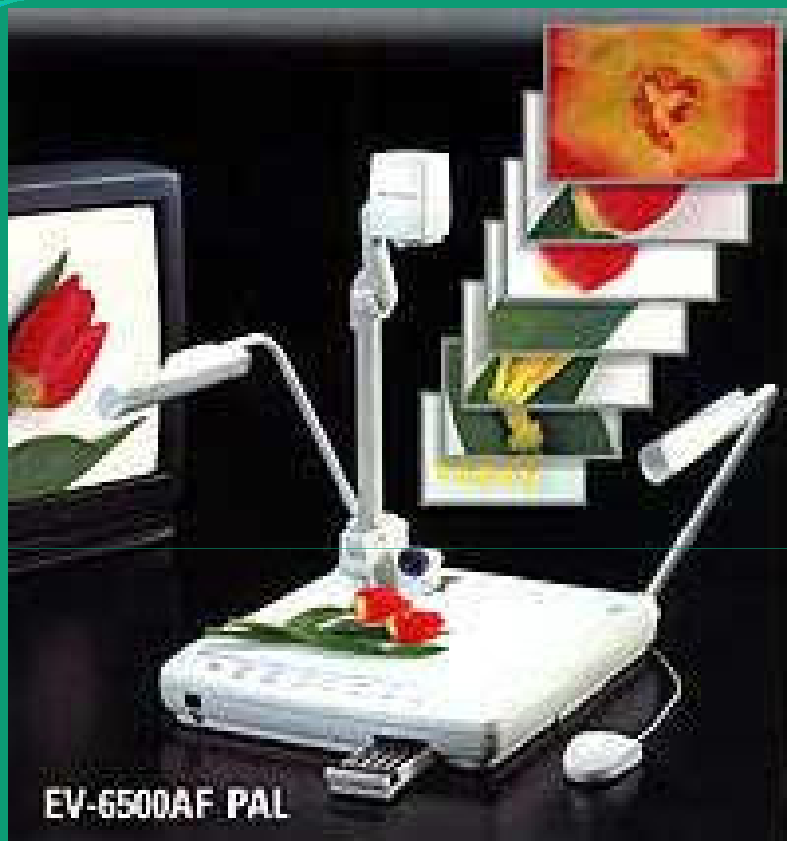
DVD-рекордер Toshiba D-R255SG

- Відеопрогравачі
- DVD-програвачі та рекордери

DVD-рекордер LG HDR578X з жорстким
ДИСКОМ

Відеотелевізійні ЗАСОБИ

- Відеопрезентери
- Візуалайзери

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ЗАСОБИ

Мультимедіа - взаємодія візуальних і аудіоефектів під управлінням інтерактивного програмного забезпечення з використанням сучасних технічних і програмних засобів, вони об'єднують текст, звук, графіку, фото, відео в одному цифровому уявленні.

Наприклад, в одному об'єкті-контейнері(англ. container) може міститися текстова, аудіальна, графічна і відео інформація, а також, можливо, спосіб інтерактивної взаємодії з нею.

Термін мультимедіа також, частенько, використовується для позначення носіїв інформації, що дозволяють зберігати значні об'єми даних і забезпечувати досить швидкий доступ до них(першими носіями такого типу були Компакт-диски).

Основные составляющие мультимедиа:

Текст

Аудио

Изображения

Анимация

Видео

Интерактивность

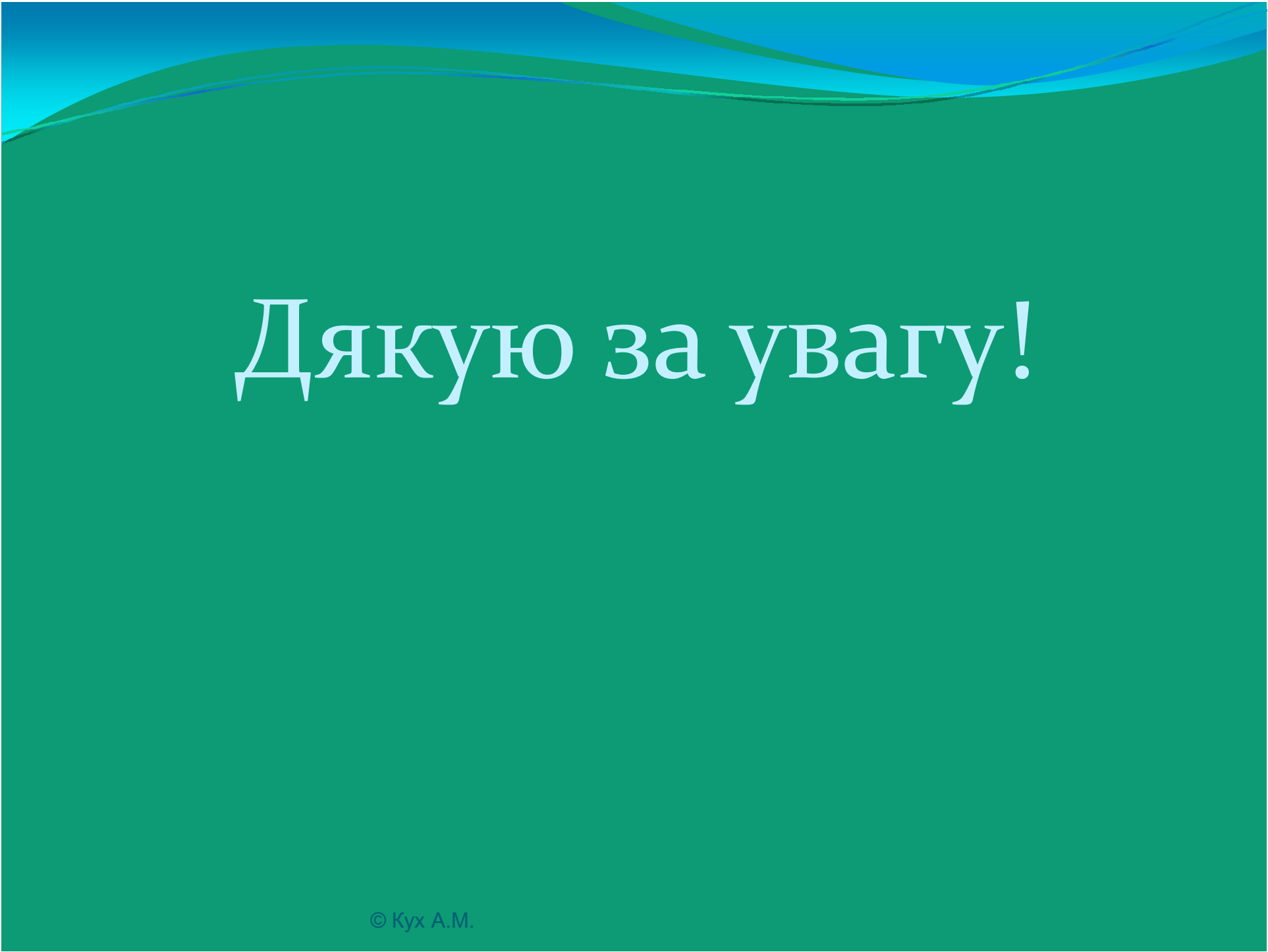

МУЛЬТИМЕДІЙНИЙ КОМПЛЕКС

ТРИВАЛІСТЬ ДЕМОНСТРАЦІЙ

Класи	Максимальна тривалість перегляду (хвилини)		
	Діафільми, діапозитиви	Кінофільми	Теле- передачі, відеозаписи
1-4	10-15	15-20	15-20
5-7	15-20	20-25	20-30
8-11	20-25	25-30	25-35

Дякую за увагу!